

УДК 007.3

DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.1.37>**Ларченко О.В.**

кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7857-0802>

Larchenko Oksana

State Higher Educational Institution
«Kherson State Agrarian University»

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

EFFICIENT IMPLEMENTATION OF INFORMATION SYSTEMS IN ENTERPRISE MANAGEMENT

У статті визначено необхідність впровадження інформаційних технологій та систем у сферу управління, розглядається автоматизація бухгалтерського обліку, що збільшує питання бухгалтерського обліку, ефективність та підвищення якості бухгалтерського обліку на підприємстві, також висвітлюються проблеми повноти та надійності ведення бухгалтерського обліку, інформаційне забезпечення системи управління в організаціях, що має бути достатнім для вирішення багатьох проблем. Автор вважає її ефективною і методологічно коректною для реалізації інформаційної системи, що підвищує конкурентоспроможність підприємства. Ефективне управління економічними системами вимагає достовірної інформації про динаміку показників, які визначаються автоматизованою інформацією. Пропозиції щодо надання інформації суб'єктам господарювання включаються до методології автоматизації бухгалтерського обліку, що дозволяє своєчасно отримати дані для управління витратами в організаціях.

Ключові слова: економіка, бухгалтерський облік, інформація, автоматизація, інформаційні технології, інформаційні системи, ефективність.

В статье определена необходимость внедрения информационных технологий и систем в сферу управления, рассмотрены вопросы автоматизации бухгалтерского учета,

что повышает эффективность и улучшает качество ведения учета на предприятии. Автором выделяются проблемы полноты и достоверности учета, информационного обеспечения системы управления в организациях которое должно быть достаточным для решения многих задач. Автор считает эффективным и методологически правильным внедрение информационной системы, повышающей конкурентоспособность предприятия. Эффективное управление экономическими системами требует достоверной информации о динамике показателей, определяемых автоматизированной информацией. Предложения о предоставлении информации субъектам хозяйствования включаются в методологии автоматизации бухгалтерского учета, позволяет своевременно получить данные для управления затратами в организациях.

Ключевые слова: экономика, бухгалтерский учет, информация, автоматизация, информационные технологии, информационные системы, эффективность.

The article defines the necessity of introduction of information technologies and systems in the field of management, the issues of automation of accounting are considered, that increases the efficiency and improves the quality of accounting at the enterprise. The authors highlight the problems of completeness and reliability of accounting, the information provision for a system of management in organizations, that should be sufficient for solution of many problems. The authors consider the efficient and methodologically correct implementation of information system that improves the competitiveness of enterprise. Information systems help solve problems, such as speeding up the processing of primary document data; automation of calculations, automation of formation of the general ledger, balance sheet and other forms of reporting, etc. Accounting systems are software systems designed to automate the solution of both individual accounting problems and complex tasks for planning, monitoring, analysis, management and management decisions. The information systems are a set of technical, software and organizational care, as well as personnel who are directly on the eve of a timely information. Automated accounting is a basic requirement for managing the activities of business entities aimed at efficiency. In today's environment, managers are forced to make managerial decisions in a highly uncertain environment, and they must constantly monitor all aspects of financial and economic activity. In my opinion, information that is properly and timely processed and systematic is the key to effective enterprise management. Effective management of economic systems requires reliable information on the dynamics of indicators, which are determined by automated information. A set of software, organization, information and technical needs, a single system for sampling, testing, processing and a specific information system, intended for solving functions, an information system. Win is guilty of securing the unified account before managing the resources of the organization and their customers, who will save the entire process of management: planning, operational management, region and analysis.

Key words: economics, accounting, information, automation, information technologies, information systems, efficiency, management.

Постановка проблеми. Сучасна економіка суттєво змінила важливість інформаційних систем, які є важливою складовою для вирішення проблем управління діяльністю суб'єктів господарювання. При інтеграції вітчизняної економіки у світовий простір на формування та організацію інформаційної підтримки в практиці розміщуються якісно нові вимоги. При цьому інформаційні системи є не лише засобом збору, обробки, зберігання та групування інформації, а й стає конкретною формою участі в управлінні діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній українській науковій літературі теоретичним та практичним обґрунтуванням проблем інформаційного забезпечення системи бухгалтерського обліку, аудиту та внутрішнього контролю займаються такі науковці, як М.М. Бенько [5], Н.В. Голячук [6], С.О. Левицька [7], І.С. Несходовський [8], С.А. Гаркуша, Л.О. Ходаківська та інші.

Бенько М.М. зазначає, що теперішній стан розвитку інформаційних технологій має назву «новітній», оскільки застосування їх в бухгалтерському обліку та управлінні має інноваційний характер [5].

Левицька С.О. зазначає, що система бухгалтерського обліку є ґрунтовним якісним інформаційним джерелом для управління, а розвиток та поглиблення глобалізаційних

та інтеграційних процесів, які притаманні сучасній світовій економіці, зумовили формування принципово нових вимог до системи управління підприємствами. При застосуванні комп'ютерних систем обліку автоматизується контроль ведення бухгалтерського обліку, що сприяє підвищенню достовірності й правильності облікових даних [7].

Голячук Н. зазначає, що успішна діяльність підприємств у сучасних умовах господарювання передбачає обов'язкове володіння необхідною інформацією та на її основі вчасне прийняття управлінських рішень. Основним способом отримання такої інформації, є використання комп'ютерної та телекомунікаційної техніки та відповідних інформаційних технологій [6].

Несходовський І.С. зазначає, що основним напрямом вдосконалення інформаційного забезпечення системи управління підприємством є впровадження електронного обліку на основі розробки електронних документів, що суттєво скорочує часові й вартісні витрати, підвищує надійність документообігу і дозволяє керівництву оперативно реагувати на зміни [8].

Отже, розв'язанню теоретичних і методологічних питань інформаційного забезпечення системи бухгалтерського обліку, аудиту та внутрішнього контролю присвячена значна кількість досліджень, але залишаються невирішеними питання практичного впровадження програм для ведення бухгалтерського обліку і створення інформаційної системи підприємства з можливістю проведення на її основі аудиту або внутрішнього контролю за діяльністю підприємства.

Метою статті є нові бухгалтерські, моніторингові та аналітичні елементи, які визначають необхідність управління інноваційними технологіями виробництва, витратами та діяльністю. Все це робить доцільним отримання інформації та систем управління, визначення їх стосунків.

Виклад основного матеріалу. Ефективне управління економічними системами вимагає достовірної інформації про динаміку показників, які визначаються автоматизованою інформацією.

Проте, інноваційні системи все ще недостатньо зосереджені на належному використанні ресурсів і потужностей підприємств для забезпечення систематизації інформаційних даних. Крім того, не існує ефективного вирішення тактичних і довгострокових проблем їх розвитку. Це підкреслює проблеми повноти та своєчасності ведення бухгалтерського обліку, інформаційне забезпечення систем управління у виробничих організаціях, які є підставою для прийняття рішень і аргументації управлінських рішень щодо використання внутрішньої спроможності та стратегії організації. Важливість правильного вирішення цих проблем полягає в тому, що повний автоматизований облік у виробничих організаціях не ведеться. Практичне функціонування бухгалтерського обліку не відповідає інформаційним потребам внутрішнього управління і не відповідає сучасним організаційним економічним формам і методи роботи. Це свідчить про те, що в виробничих організаціях, адаптованих до сучасних управлінських завдань, необхідна нова бухгалтерська та інформаційна система. Він повинен включати в себе інструментарій бухгалтерського обліку, який забезпечує систему впорядкованої організаційної інформації про стан об'єктів управління. В результаті виникає реальна потреба знайти і сформулювати нову концепцію автоматизованого обліку та внутрішнього контролю у виробничих організаціях [1]. Його використання створить ефективну інформаційно-бухгалтерську систему, яка включає в себе пошук інноваційних методів бухгалтерського обліку, а також організацію внутрішнього контролю та аналізу управління, особливо витрати. Також значно підвищується якість облікових даних, виникає потреба у розробці економічних механізмів, здатних оперативно передавати достовірні інформаційні потоки, відображаючи поточний стан держави, зовнішнє та внутрішнє середовище українських підприємств. Бухгалтерський облік повинен бути ефективно організований і спрямований не тільки на певну стратегію і організаційну структуру підприємств, але і на поточні бізнес

процеси. Тому необхідно проводити якісний аналіз, розробляти методи та методології ведення бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, підвищуючи ефективність фінансово-господарської діяльності виробничих організацій.

Пропозиції щодо надання інформації суб'єктам господарювання включаються до методології автоматизації бухгалтерського обліку, що дозволяє своєчасно отримати дані для управління витратами в організаціях. Моделювання бухгалтерського обліку для надання інформації про діяльність організацій визначає, як створити оперативну та достовірну бухгалтерську інформацію як основу для управління, структуру інформаційної системи обліку, вдосконалення їх методів. Це вимагає розробки єдиного інформаційно-аналітичного поля, інформаційно-аналітичної системи, забезпечення розвитку баз даних, використання ІТ-технологій, підтримки аналітиків, експертів та консультантів. У даній системі необхідно визначити взаємозв'язок між збором інформації та між аналізом; автоматичне створення інформації; залежність інформаційного простору від характеристик і особливостей діяльності суб'єкта господарювання та його управління; розробка внутрішньої звітності на основі змісту інформації в ньому.

Інформаційне забезпечення облікової системи має бути достатнім для вирішення наступних задач:

- виявлення сумнівних фактів господарського життя;
- виявляти відхилення
- моніторинг діяльності організації
- визначення найбільш безбиткових галузей виробництва
- систематизація та аналіз інформації, необхідної для прийняття економічно грамотних рішень.

Слід зазначити, що однією важливою умовою забезпечення надійності автоматизованої системи обліку є удосконалення бази даних, що означає реструктуризацію та підвищення ролі бухгалтерського обліку. Формування удосконалених автоматизованих систем обліку та внутрішнього контролю допоможе значно підвищити якість управління підприємством. Ця система спрямована на посилення динаміки обсягів виробництва, зниження витрат на збут, оптимізацію їх рівня рентабельності та забезпечення конкурентоспроможності.

Все це припускає, що суб'єкти господарювання повинні повністю автоматизувати бухгалтерський облік. Автоматизований облік є базовою вимогою для управління діяльністю суб'єктів господарювання, спрямованих на оперативність. У сучасному середовищі менеджери змушені приймати управлінські рішення в умовах високої невизначеності, вони повинні постійно контролювати всі аспекти фінансово-господарської діяльності. На мою думку, інформація, яка правильно і своєчасно обробляється і систематична, є запорукою ефективного управління підприємством. Якщо немає надійних даних, це може призвести до неправильного рішення управління і, як наслідок, до серйозних втрат. Незалежно від масштабу, платформи та вартості, автоматизовані системи обліку повинні забезпечувати якісний облік, надійність і простоту в експлуатації.

У функціональних аспектах бухгалтерські системи повинні:

- робити арифметичні розрахунки;
- забезпечувати заповнення, перевірку та друк первинної та звітної документації різноманітних форм;
- здійснювати безпомилкову передачу даних з однієї форми на іншу;
- надавати доступ до даних і звітів за будь-який період.

Система повинна мати єдину бухгалтерську базу даних на підприємстві. Бази даних можуть мати різні структури, в залежності від особливостей бухгалтерського обліку компанії, але повинні відповідати вимогам структури плану бухгалтерського обліку, що встановлює основні параметри для встановлення системи для певної облікової діяльності. Якщо система є надійною, в комп'ютерному плані це означає захист від різних збоїв і в деяких випадках від навмисного псування даних.

Для того, щоб ефективно проводити автоматизацію, необхідно мати гарне уявлення про те, що таке автоматизований облік. Це бухгалтерська система, що використовує комп'ютерні технології [2].

Слід зазначити, що впровадження бухгалтерської програми ефективна лише тоді, коли покращується якість бухгалтерського обліку на підприємстві.

У той же час спостерігається:

- впорядкування бухгалтерського обліку;
- збільшення обсягу інформації, отриманої з обліку;
- зменшення помилок бухгалтерського обліку;
- підвищення ефективності бухгалтерського обліку;
- підвищення економічності бухгалтерського обліку.

Якщо таких змін немає, то автоматизація не має кінцевого результату. Існує загальна комп'ютеризація практично всіх сфер діяльності.

Таким чином, автоматизація бухгалтерського обліку – це процес, який підвищує ефективність і покращує якість бухгалтерського обліку на підприємстві.

Існують різні підходи до оцінки ефективності впровадження інформаційної системи управління підприємством. Економічні показники включають:

- зниження виробничого процесу;
- скорочення оборотних засобів в запасах;
- підвищення ефективності використання ресурсів;
- підвищення рівня сервісу для контрагентів;
- зниження витрат;
- підвищення організаційної дисципліни
- формування єдиного інформаційного середовища.

Зазвичай, не всі показники визначені, але головне – за рахунок яких інструментів, об'єктів інформаційної системи досягаються такі результати.

На мою думку, з метою визначення ефективності майбутнього проекту впровадження інформаційних систем необхідно:

- виправити стратегічні цілі суб'єкта господарювання;
- визначити структуру основних бізнес-процесів;
- оцінювати ці процеси з точки зору їх впливу на досягнення поставлених цілей;
- встановити показники, які дозволяють вимірювати цей вплив;
- визначити чинники, які впливають на нього.

Також необхідно підбирати кількісні показники, що відображають вплив цих чинників. Таким чином, чітко встановлюючи цілі та формулюючи цілі впровадження інформаційної системи на початку проекту, суб'єкт визначає результати, які він хоче досягти.

Процес впровадження інформаційних систем включає в себе значний реінжиніринг підприємства з реорганізацією більшості бізнес-процесів і, найголовніше, великі витратні статті. При цьому неминуче виникає резонне питання: «що буде мати найбільший вплив на ефективність бізнесу, який піддається повній автоматизації?».

Задача визначення ефективності використання інформаційної системи досить актуальна. Технології управління розвиваються дуже швидко, і зараз важко знайти міцну організацію, яка не використовує їх.

На мій погляд, коли немає чітких показників ефективності інформаційних систем, це часто призводить до внутрішніх протиріч. Отже, яка ефективність використання інформаційних систем, як її розрахувати і з чим порівнювати? У широкому розумінні, інформаційна система являє собою набір технічного, програмного і організаційного забезпечення, а також кваліфікований персонал, щоб забезпечити користувачам необхідну інформацію в своєчасній формі.

Інформаційна система визначається сукупністю інформації, що міститься в базах даних та інформаційних технологіях також технічних засобах для її обробки.

Ефективність, тобто відносна результативність процесу, встановлюється як співвідношення результату до витрат, що гарантує його надходження. Економічна ефективність – це результативність виробництва, співвідношення результатів господарської діяльності та витратами праці для досягнення цього результату.

Економічний ефект веде до економії праці, матеріальних або природних ресурсів, а також дає можливість збільшити виробництво продукції, виконання робіт та надання послуг, які мають вартісну оцінку. Він досягається шляхом зменшення витрат на реалізацію та використання інформаційних технологій. Ефективність інформаційної технології визначається їх конкретною здатністю економити витрати, ресурси в розрахунку на одиницю всіх корисних ефектів продукції, технічних систем, конструкцій.

Якщо технологічний ефект впровадження інформаційних технологій оцінювати через потенційний економічний ефект, то його величина оцінюється шляхом порівняння характеристик продуктивності праці, виробництва за індивідуальними процесами при використанні програм та нові технічні засоби.

Тим не менш, критерії, такі як технологія, новизна, надійність, простота, гнучкість, приріст продуктивності і т. д. розглядаються для оцінки технологічного ефекту. Технологічний ефект можливий за наявності технологічних регламентів, розроблених методик, стандартів, нормативів, інструкцій, які сприяють поліпшенню техніко-експлуатаційних параметрів інформаційних технологій.

Результати, що задовольняють потреби людини і суспільства, відображають соціальний вплив. Він спрямований на використання сучасних технологічних засобів і програмних додатків з метою поліпшення умов праці персоналу, якості та комфорту, формування і задоволення їх духовних потреб, гармонійного розвитку особистості.

Показники ефективності характеризують придатність системи до виконання своїх завдань і є загальними показниками оптимального функціонування інформаційних систем, які залежать від локальних показників, які являють надійність, достовірність, безпечність.

Фундаментальним узагальненим показником є економічна ефективність системи, яка характеризує доцільність витрат і функціонування системи.

Інформація – найцінніше досягнення людства. Інформаційні системи дозволяють суб'єктам господарювання нормально функціонувати. На мій погляд, головна проблема – це обсяги інформації, які потрібно швидко збирати, надійно зберігати та оперативно обробляти. Вирішенням цієї проблеми були інформаційні системи, які стали відповіддю комп'ютерної індустрії на вимоги комерції.

Слід зазначити важливість корпоративної інформаційної системи на підприємстві як необхідного інструменту для успішного управління бізнесом у сьогоденному середовищі. І сьогодні існує тенденція до використання інформаційних систем на малих підприємствах.

Інформаційні системи являють собою набір технічного, програмного і організаційного забезпечення, а також персоналу, спрямованих на надання своєчасної інформації.

Набір програмних, організаційних, інформаційних та технічних засобів, об'єднаних в єдину систему збору, зберігання, обробки та видачі відповідної інформації, призначеної для певних функцій, є інформаційна система. Він повинен забезпечити єдиний підхід до управління ресурсами організації та їх джерелами, що охоплюють всі етапи процесу управління: планування, оперативне управління, облік і аналіз.

Висновки. Інформаційні системи створюються для задоволення потреб в інформації в межах конкретної предметної області, тобто кожен додаток узгоджується з власним типом інформаційної системи. Економічна інформаційна система – це інформаційна система, призначена для виконання управлінських функцій на підприємстві. Так, завдяки великій кількості функціональних можливостей для економічних інформаційних систем, можна виділити багато різних особливостей класифікації. Здавалося

б, запровадження інформаційної системи на підприємстві має підвищити конкурентоспроможність компанії, але це не завжди так.

Інформаційні системи допомагають вирішувати проблеми, наприклад, прискорюючи обробку даних первинних документів; автоматизація розрахунків автоматизація формування основної книги, балансового звіту та інших форм звітності тощо. Системами бухгалтерського обліку є програмні комплекси, призначені для автоматизації вирішення як індивідуальних бухгалтерських задач, так і комплексних задач для виконання планування, моніторингу, аналізу, управління та прийняття управлінських рішень [3; 4]. На мій погляд, ефективна і методологічно коректна реалізація інформаційної системи все ж таки може підвищити конкурентоспроможність компанії, але тільки в порівнянні з підприємствами, які ще не мають таких систем.

Список використаних джерел:

1. Анісімов А.В., Кулябко П.П. Інформаційні системи та бази даних. Навчальний посібник для студентів факультету комп'ютерних наук та кібернетики. Київ : 2017, 110 с.
2. Антоненко В.М., Мамченко С.Д., Рогушина Ю.В. Сучасні інформаційні системи і технології: управління знаннями. Навч. посібник. Ірпінь : Нац. університет ДПС України, 2016. 212 с.
3. Воронін А.М., Зіатдінов Ю.К., Климова А.С. Інформаційні системи прийняття рішень. Навчальний посібник. Київ : НАУ. друк, 2009. 136 с.
4. Калінеску Т.В., Ліхоносова Г.С., Антипов О.М. Інформаційні системи і технології в оподаткуванні. Навч. посіб. Луганськ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. 407 с.
5. Бенько М.М. Новітні інформаційні технології в бухгалтерському обліку. *Вісн. Львівської комерційної акад. : зб. наук. пр. Сер. економічна*. 2011. Вип. 35. С. 29–33.
6. Голячук Н. Обліково-аналітичне забезпечення як важлива складова управління підприємством. *Економічний аналіз*. 2010. Вип. 6. С. 408–410.
7. Левицька С.О. Інформаційне забезпечення системи бухгалтерського обліку. *Вісн. Нац. ун-ту водного господарства та природокористування. Економіка : зб. наук. пр.* Рівне, 2009. Вип. 3(47). Ч. 1. С. 367–372.
8. Несходовський І.С. Електронний облік як основний напрям удосконалення інформаційного забезпечення системи управління. *Вісн. ЖДТУ. Економічні науки*. 2010. № 3(53). С. 73–77.

References:

1. Anisimov A.V., Kulyabko P.P. (2017). Informatsionnyye sistemy i bazu dannykh. [Information systems and databases]. Uchebnoye posobiye dlya studentov fakul'teta komp'yuternykh nauk i kibernetiki. Kyiv, 110 p.
2. Antonenko V.M., Mamchenko S.D., Rogushina Yu.V. (2016). Sovremennyye informatsionnyye sistemy i tekhnologii: upravleniye znaniyami [Modern information systems and technologies: knowledge management]. Ucheb. Posobiye. Irpen': Nats. universitet GNS Ukrainy, 212 p.
3. Voronin A.N., Ziatdinov Yu.K., Klimova A.S. (2009). Informatsionnyye sistemy prinyatiya resheniy. [Decision-making information systems]. Uchebnoye posobiye. Kyiv: NAU. pechat', 136 p.
4. Kalinesku T.V., Likhonosova G.S., Antipov A.N. (2011). Informatsionnyye sistemy i tekhnologii v nalogooblozhenii [Information systems and technologies in taxation]. Ucheb. posobiye. Lugansk: izd-vo VNU im. V. Dallya, 407 p.
5. Ben'ko M.M. (2011). Novitni informatsiyi tekhnolohiyi v bukhgalters'komu obliku [The newest information technologies in accounting]. *Visn. L'vivs'koyi komertsiyanoi akad.: zb. nauk. pr. Ser. ekonomichna*. Vyp. 35. Pp. 29–33.
6. Holyachuk N. (2010). Oblikovo-analitychne zabezpechennya yak vazhlyva skladova upravlinnya pidpryyemstvom [Accounting and analytical support as an important component of enterprise management]. *Ekonomichnyy analiz*. Vyp. 6. Pp. 408–410.
7. Levyts'ka S.O. (2009). Informatsiyne zabezpechennya systemy bukhgalters'koho obliku [Information support of the accounting system]. *Visn. Nats. un-tu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannya. Ekonomika: zb. nauk. pr.* Vyp. 3(47). Ch. 1. Pp. 367–372.
8. Neshkodovs'kyi I.S. (2010). Elektronnyy oblik yak osnovnyy napryam udoskonalennya informatsiynoho zabezpechennya systemy upravlinnya. [Electronic records as the main direction of improving information provision control system]. *Visn. ZHDTU. Ekonomichni nauky*. № 3(53). Pp. 73–77.